

گلگشت

سقز / کردستان

چنور صادقی
عکس‌ها: ژاله بهرامی

از خواب که بیدار می‌شوم
خانه ساکت‌تر از همیشه
است. کوچه هم به طرز
عجیبی ساکت است؛ نه از
رفت و آمد تند ماشین‌ها
خبری است نه از دویدن‌ها
و سروصداهای معمول
دانش‌آموزها؛ تنها هر چند
دقیقه یک‌بار صدای عبور
ماشینی سکوت کوچه را
می‌شکند و البته صدای
رُمبست برف‌هایی که از
روی پشت‌بام‌ها می‌افتند
توی کوچه.
انگار برف که باریده،
لحاف سفیدی کشیده
روی همه آن چیزهایی
که صبح‌ها در شهر
سروصدا می‌کرده‌اند.
برای اهالی «سقز» این
تصویر، تصویر آشنایی
است؛ تصویر صبح‌های
زمستان در شهری که در
بیشتر روزهای نیمه دوم
سال، عنوان سردترین
شهر ایران را دارد.

صبحگاهی با دست و صورتی یخ‌زده راهی کلاس درس می‌شدند و برای رسیدن به بخاری نفتی لحظه‌شماری می‌کردند.
هرچند زمستان سختی‌هایی برای مردم به همراه داشت اما در مقابل، مناظری را می‌آفرید که سختی و خستگی را از تن‌ها بیرون می‌کرد و خنده و نشاط را بر لب و دل‌ها می‌کاشت؛ قهقهه کودکان، نوجوانان و جوانان و حتی بزرگسالان در کوچه‌پسکوبه‌ها و کوه‌های اطراف سقز سکوت حاکم بر فضای سرد زمستانی را می‌شکست. هنوز زمستان‌های سقز، زمان تفریح و شادی سقزی‌هاست.

● وقتی «چم سقز» یخ می‌زند

سقز فقط شهر برف و بوران نیست؛ شهر یخ و یخبندان هم هست. رودخانه‌ای که شهر را به دو قسمت تقسیم کرده در فصل سرد سال با برودت هوا یخ می‌زند و مردم به راحتی می‌توانند از روی آن عبور کنند.
رودخانه «چم سقز» یکی از سرشاخه‌های اصلی «زربینه رود» است و از کوه‌های منطقه «کیله‌شین» و کوه «وزنه» سرچشمه گرفته و وارد دریاچه «سد لگزی» یا همان «سد شهید کاظمی» شده و در نهایت به دریاچه ارومیه وارد می‌شود. این رودخانه از وسط شهر سقز می‌گذرد و آن را به دو بخش تقسیم می‌کند و چشم‌انداز طبیعی ویژه‌ای به این شهر می‌بخشد.
شاید کمتر کسی در کشور از این ظرفیت بی‌نظیر گردشگری در سقز اطلاع داشته باشد. به قول خیلی از آن‌هایی که در حوزه گردشگری دستی بر آتش دارند، اگر این شرایط در یکی از شهرهای اروپا و آمریکا وجود داشت اکنون همچون ونیز ایتالیا سالانه هزاران نفر توریست را جذب می‌کرد اما در اینجا حتی بسیاری از ایرانی‌ها هم از آن بی‌اطلاع‌اند.
زمستان‌ها در صبح‌های سرد، چم سقز یخ می‌زند و فرصتی فراهم می‌آورد تا جوان‌ها قدم بگذارند روی یخ قطور رودخانه.

سقز شهری است با قدمتی ۷ هزار ساله؛ در دل کوهستانی سربه فلک کشیده. تابستان‌ها هوای خنکی دارد و زمستان‌ها سرمایش استخوان‌سوز است. شهری که براساس داده‌های هواشناسی یکی از سردترین نقاط شهری ایران بوده که دمای منفی ۳۶ درجه هم در آن به ثبت رسیده است.
در روزگاری که خبر چندان‌ی از تغییرات اقلیمی و گرم شدن زمین نبود، سرمای استخوان‌سوز و بارش سنگین برف در سقز از آخرین ماه پاییز آغاز و موجب مسدود شدن راه ارتباطی شهرها و روستاهای این منطقه می‌شد. هنوز هم روزهایی در زمستان هست که کولاک برف در جاده‌های سقز جولان می‌دهد و محورهای مواصلاتی شهری و روستایی مسدود و برای چندین ساعت و گاهی هم یکی دو روز تردد در آن ممنوع می‌شود.
چندین زمستان است که خانه‌های مردم سقز با گاز گرم می‌شود و مردم، دیگر دغدغه تأمین سوخت ندارند اما همچنان سوز سرما در این دیار به استخوان می‌زند.
با وجود سیستم‌های گرمایشی نوین همچون پکیج هنوز هم در بسیاری از خانه‌های این منطقه به دلیل سرمای زیاد کُرسی استفاده دارد و منبع گرمایی آن به جای تنورهای گذشته به اجاق برقی تغییر کرده است.

● زمستان، زمان تفریح و شادی سقزی‌ها

در زمستان حدود سه دهه گذشته سقز که سقف بیشتر خانه‌ها از چوب بود به محض بارش، برف روی پشت‌بام‌ها به داخل کوچه ریخته و این‌گونه، کوهی از برف تشکیل می‌شد که در بسیاری از نقاط شهر می‌شد با فتح آن به پشت‌بام خانه‌ها رسید و همین تردد عابران را هم سخت می‌کرد. با این حال زمستان و برف و سرمایش، پدیده‌ای ناآشنا نبود و کم پیش می‌آمد که مثلاً مدارس تعطیل شود. دانش‌آموزان سقزی در زمستان که برف تا زانوهایشان می‌آمد راهی مدرسه می‌شدند و حتی در صف می‌ایستادند و پس از مراسم

سقز در بیشتر روزهای نیمه دوم سال
عنوان سردترین شهر ایران را دارد

زمستان است

